

Załącznik do Uchwały Nr .....
Rady Miejskiej w Radzyminie
z dnia .....2023 r.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2023 – 2025

Opracowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Radzyminie

Radzymin, 2023 rok

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie	3
2. Podstawa prawna	4
3. Zadania samorządu gminnego w zakresie wspierania rodziny	4
4. Diagnoza społeczna.....	5
5. Palcówka Wsparcia Dziennego.....	12
6. Założenia Programu.....	13
7. Adresaci Programu.....	14
8. Cel główny Programu.....	14
9. Cele szczegółowe.....	14
10. Działania.....	15
11. Realizatorzy.....	16
12. Źródła finansowania.....	17
13. Monitoring.....	17
14. Zakończenie	17
15. Informator dotyczący uprawnień wynikający z ustawy	18
o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin :Za Życiem"	

1. Wprowadzenie

Program Wspierania Rodziny w Gminie Radzymin lata 2023 – 2025 jest kontynuacją poprzedniego Programu oraz strategicznym dokumentem gminy mającym na celu zbudowanie spójnego systemu pomocy rodzinie. Program opracowany został w oparciu o założenia ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w myśl, którego gmina zobowiązana jest do tworzenia gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną. Powyższa ustawa nakłada na gminę konieczność podejmowania działań związanych ze wspieraniem rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych.

Program określa działania ukierunkowane na wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze, jak i działania profilaktyczne i upowszechniające działania prorodzinne.

Rodzina jest najważniejszą i podstawową grupą społeczną, na której opiera się całe społeczeństwo. Jako naturalne środowisko życia dziecka ma największy wpływ na jego rozwój w każdej sferze – emocjonalnej, intelektualnej i poznawczej. To właśnie rodzina najsilniej oddziałuje na kształtowanie osobowości dziecka, tworzenie jego systemu wartości i wiary we własne możliwości, dlatego tak ważne jest, by funkcjonowała ona prawidłowo i wypełniała swoje funkcje jak najlepiej.

Współczesne rodziny mają wiele trudności w odnalezieniu się w zmieniającej rzeczywistości. Coraz częściej dotyczą je zjawiska uzależnień, przemocy i dysfunkcji. Towarzyszą im trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, które rzutują na prawidłowy rozwój dziecka.

Niezwykle ważne jest umacnianie rodziny i przeciwdziałanie jej dysfunkcyjności w realizacji funkcji psychospołecznych. Należy zatem objąć rodziny wsparciem i podejmować działania służące udzielaniu im wszechstronnej pomocy. Działalność profilaktyczna to zarówno zapobieganie negatywnym stanom rzeczy, tym które mogą dopiero zaistnieć, jak i tym, które już istnieją. Dlatego ważne jest upowszechnianie działań profilaktycznych ukierunkowanych na wspieranie rodzin niewydolnych, przejawiających trudności opiekuńczo-wychowawcze. Aby sprostać tym zadaniom niezbędna jest ścisła współpraca pomiędzy instytucjami i podmiotami, a także wypracowanie sprawnego i efektywnego systemu działań wpływających na poprawę sytuacji dziecka i rodziny.

Niniejszy Program stanowi pełne, kompleksowe ujęcie systemu wsparcia dziecka i rodziny oraz zintegrowane kierunki działań w odniesieniu do mieszkańców Gminy Radzymin.

2. Podstawa prawna

Program będzie realizowany w oparciu o następując przepisy prawa:

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r., poz. 447 z późn. zm.);
2. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1329 z późn. zm.);
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 2268 z późn. zm.);
4. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U z 2021 r. , poz. 1249);
5. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. , poz. 165);
6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 , poz. 172 z późn. zm.);
7. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2022, poz. 1327 z późn. zm.) ;
8. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Radzymin na lata 2021-2027 przyjęta Uchwałą Nr 430/XXX/2021 Rady Miejskiej w Radzyminie z dnia 29 marca 2021 r..

3. Zadania samorządu gminnego w zakresie wspierania rodziny.

Zadania samorządu gminnego w zakresie wspierania rodziny określa ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.), dzieląc je na zadania własne (obowiązkowe) oraz zadania zlecone z zakresu administracji rządowej. Artykuł 176 ustawy do zadań własnych gminy w zakresie wspierania rodziny zalicza:

- 1) opracowanie i realizacja 3 – letnich programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego , oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych przez: zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających, prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;

- 4) finansowanie: podnoszenie kwalifikacji przez asystentów rodziny, kosztów związanych z udzielaniem pomocy, ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego stosowania w urzędach administracji publicznej realizującej zadania w zakresie określonym w ustawie;
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę ustawodawca w art. 177 ustawy zaliczył wykonywanie zadań wynikających z rządowych programów z zakresu wspierania rodziny oraz rządowego programu z zakresu wsparcia rodzin z dziećmi, którego możliwość przyjęcia należy do kompetencji Rady Ministrów. Zadania zlecone gmina realizuje zgodnie z wytycznymi przekazanymi przez wojewodę.

Poza samorządem terytorialnym szczebla gminnego we wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej i organizację pieczy zastępczej zaangażowane są również jednostki samorządu terytorialnego szczebla powiatowego i wojewódzkiego oraz organy administracji rządowej, jak również środowiska lokalne i organizacje społeczne.

4. Diagnoza społeczna

Według stanu na dzień 31 grudnia 2022 r. Gminę Radzymin zamieszkiwało 27 614 mieszkańców, w tym 7267 dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat, co stanowi 26,31 % ogółu mieszkańców gminy.

Większość zadań z zakresu polityki społecznej realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Radzyminie, który wspiera oraz wzmacnia osoby, rodziny, grupy i społeczności lokalne, poprzez pobudzanie ich potencjału i aktywności, a także ukierunkowywanie na rozwiązywanie problemów oraz rozwój.

Punktem wyjścia do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest analiza danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem Ośrodka Pomocy Społecznej w Radzyminie.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2023 - 2025

Mówiąc o przyczynach trudnej sytuacji życiowej osób zgłaszających się o pomoc do OPS w Radzyminie konieczne jest przeanalizowanie danych dotyczących udzielonej pomocy mieszkańcom gminy.

Tabela nr 1. Liczba osób i rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej

Wyszczególnienie		Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie			Liczba rodzin ogółem			Liczba osób w rodzinach		
		2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
1.	Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i własnych (bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania)	529	417	353	330	258	238	638	504	470
	W tym:									
	Świadczenia pieniężne	435	315	236	284	223	189	519	415	306
	Świadczenia niepieniężne	137	117	132	88	68	73	256	222	240
2.	Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę	2	0	0	2	0	0	9	0	0
3.	Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę	527	417	353	329	258	238	629	504	470
4.	Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej – ogółem, w tym:	X	X	X	492	393	422	1029	881	883
	Wyłącznie w postaci pracy socjalnej	X	X	X	201	173	248	479	431	547

Źródło: Sprawozdanie MPiPS za lata 2020-2022

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2023 - 2025

W latach 2020 – 2022 zaobserwowano spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej. W 2020 r. ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej w Radzyminie korzystało 330 rodzin, natomiast 238 w roku 2022. Na tendencję spadkową największy wpływ miały czynniki zewnętrzne wpływające na sytuację materialną rodzin, tj. wolne miejsca pracy, wpływ świadczeń wychowawczych (500 +) i innych świadczeń socjalnych obsługiwanych przez ZUS.

Rodziny zgłaszające się do Ośrodka Pomocy Społecznej w Radzyminie otrzymywały najczęściej pomoc w związku z następującymi problemami: ubóstwo, długotrwała choroba, niepełnosprawność, bezrobocie, przemoc w rodzinie.

Tabela 2. Rodziny z gminy Radzymin objęte pomocą społeczną

Lp.	Powody trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin ogółem			Liczba osób w rodzinach		
		2020	2021	2022	2020	2021	2022
1.	Ubóstwo	244	201	180	482	367	318
2.	Sieroctwo	1	1	1	1	1	1
3.	Bezdomność	13	18	11	13	18	11
4.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	60	19	21	281	110	102
5.	Bezrobocie	118	92	76	280	211	171
6.	Niepełnosprawność	164	139	128	277	206	172
7.	Długotrwała choroba	261	199	170	446	329	266
8.	Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym:						
		149	77	33	474	292	129
9.	Rodziny niepełne	59	41	16	164	131	52
10.	Rodziny wielodzietne	14	23	13	79	130	69
11.	Alkoholizm	44	31	34	77	39	42
12.	Przemoc w rodzinie	109	46	55	327	141	110
12.	Narkomania	2	4	5	2	9	5
13.	Trudności po opuszczeniu zakładu karnego	4	7	4	4	7	4
14.	Zdarzenia losowe	8	2	7	21	8	15
15.	Trudności w integracji osób które otrzymały status uchodźcy lub	1	0	0	1	0	0

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2023 - 2025

	ochronę uzupełniającą						
16.	Sytuacja kryzysowa	7	5	0	22	14	0

Źródło: Sprawozdanie MPiPS za lata 2020-2022

Osoby zwracające się o pomoc do OPS w Radzyminie coraz częściej wskazują przyczynę trudnej sytuacji w funkcjonowaniu rodziny wynikającą z wewnętrznych jej problemów. Jednym z powodów korzystania ze wsparcia pracowników socjalnych i asystenta rodziny jest bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, która ma różne podłoża. Wśród nich są niskie kompetencje wychowawcze, często wyniesione z domu nieprawidłowe i stereotypowe wzorce, jak i niewłaściwe relacje rodzinne. Występujące w rodzinie problemy są często złożone i ich rozwiązanie wymaga interdyscyplinarnych i skoordynowanych działań osób ze specjalistycznym przygotowaniem oraz instytucji działających na rzecz rodziny. Rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania i wsparcia, w tym w szczególności przez pracowników socjalnych, pedagogów, psychologów, policję, kuratorów sądowych, a w razie potrzeby przez asystentów rodziny.

Asystent rodziny współpracuje z rodziną wymagającą wsparcia w zakresie kształtowania i rozwijania funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Pomoc ta uwzględnia zarówno potrzeby rodzin jak i gotowość do realnego współdziałania. Zadaniem asystenta jest przede wszystkim wskazanie rodzinom i osobom możliwości i podejmowania sprawczych działań, zwiększenia poczucia wpływu na swoje życie oraz podwyższenie samooceny.

Praca asystentów ukierunkowana jest na udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, udzielanie pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych oraz wychowawczych. Do zadań asystenta rodziny należy między innymi wspieranie aktywności społecznej rodzin, motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej. Działania asystenta rodziny zmierzają do osiągnięcia przez rodzinę pełnej samodzielności oraz niezależności życiowej. Podejmowane działania są ukierunkowane na wsparcie rodziny naturalnej oraz eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić rodzinę biologiczną. W przypadku, kiedy dziecko umieszczone zostaje w pieczy zastępczej, mając na uwadze jego więzi emocjonalne z rodziną i środowiskiem, motywuje się rodziców do zmiany oraz tworzenia warunków do prawidłowego rozwoju dziecka w rodzinie naturalnej dającej szansę na jego powrót do domu. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowanie wartości i norm związanych z ich wychowaniem. W celu zapobiegania

umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej i wzmacnianiu rodziny w wypełnianiu podstawowych funkcji zachodzi daleko idąca potrzeba wsparcia rodziny.

Na podstawie informacji uzyskanych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie (wg stanu na dzień 31.12.2022 r.) wynika, że na terenie gminy Radzymin zamieszkiwało 30 rodzin zastępczych mające pod swoją opieką 53 dzieci.

Tabela 3. Rodziny zastępcze/ Dom Dziecka/Rodzinne Domy dziecka za które gmina ponosi wydatki

Lp.	Typ	Liczba rodzin	Liczba dzieci
1	Spokrewniona	11	15
2	Niezawodowa	4	7
3	Zawodowa	1	3
4	Zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	1	4
5	Rodzinny Dom Dziecka/Dom Dziecka	2	3
	RAZEM	19	32

Źródło: Informacja z PCPR

W 2022 r. z pomocy asystenta rodziny skorzystało 33 rodzin, w tym 67 dzieci.

Jednym z zadań nałożonych na samorząd gminy w zakresie pieczy zastępczej jest współfinansowanie kosztów pobytu dziecka w szeroko rozumianej pieczy zastępczej.

Wydatki te ponosi gmina w wysokości 10 % w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej, 30 % w drugim roku pobytu dzieci w pieczy zastępczej, 50 % w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej, całkowitych wydatków na opiekę i wychowanie dziecka. W 2022 r. gmina Radzymin poniosła wydatki w wysokości 207 768 zł w związku z pobytem 29 dzieci w rodzinach zastępczych oraz 3 w domach dziecka. Z powyższych danych wynika, że problem związany z zagrożeniem umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej na terenie gminy Radzymin jest widoczny, dlatego też praca asystentów rodziny w dużej mierze ukierunkowana jest na zatrzymanie tego zjawiska. W przypadku kiedy rodzice biologiczni nie mogą pełnić władzy, wówczas opieka nad dziećmi sprawowana jest w formie pieczy zastępczej – rodzinnej lub instytucjonalnej, organizowanej przez powiat. Dlatego tak bardzo istotne jest podjęcie stosownych rozwiązań, które będzie miało na celu zapobieganie rozszerzaniu się problemu, jak również jego systematycznemu niwelowaniu. Udzielanie pomocy nie powinno ograniczać się tylko do sytuacji kryzysowych. Należy podejmować działania o charakterze prewencyjnym i profilaktycznym.

Tabela 4. Koszty poniesione przez gminę Radzymin na współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej/ domach dziecka

	2020		2021		2022	
	Ilość dzieci	Kwota	Ilość dzieci	Kwota	Ilość dzieci	kwota
PIECZA ZASTĘPCZA/ DOME DZIECKA	18	207 437	17	181 127	32	207 768

Źródło: Sprawozdanie własne

W przeciągu 3 lat nastąpił wzrost liczby dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, co jest bardzo niepokojącym zjawiskiem. Wzrost rzutuje również na wzrost nakładów finansowych gminy, przeznaczonych na pokrycie kosztów utrzymania dzieci w pieczy zastępczej.

Z analizy dokumentacji OPS wynika, że głównymi przyczynami trudności w funkcjonowaniu rodziny są zaniedbania opiekuńczo – wychowawcze oraz uzależnienia.

Priorytetem w lokalnych działaniach powinno być wspieranie rodziny w nabywaniu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych. Niniejszy Program zakłada działanie, które nakierowane są na zindywidualizowaną pracę z rodziną, umożliwiającą niwelowanie skutków zaistniałej trudnej sytuacji oraz działania prewencyjne i osłonowe wobec rodzin zagrożonych kryzysem.

W środowiskach rodzin korzystających z pomocy społecznej, głównie rodzin z problemem alkoholowym często dochodzi do przemocy. Jedną z podstawowych metod zapobiegania przemocy w rodzinie jest procedura :Niebieskiej Karty”.

Tabela 5. Prowadzone przez Zespół Interdyscyplinary procedury Niebieskie Karty

	2020		2021		2022	
	Ilość NK	Ilość spotkań roboczych	Ilość NK	Ilość spotkań roboczych	Ilość NK	Ilość spotkań roboczych
PRZEMOC	56	221	55	325	53	301

Źródło: Sprawozdanie własne

W przypadku gdy do Ośrodka Pomocy Społecznej docierają informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej i dokonuje

analizy sytuacji rodziny. Jeżeli z analizy tej wynika konieczność przydzielenia asystenta rodziny, pracownik socjalny występuje do kierownika OPS o jego przydzielenie.

Na terenie gminy Radzymin funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (przy OPS w Radzyminie). W skład zespołu wchodzi przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia i sądu, który działa na rzecz rozwiązywania spraw związanych z przemocą domową.

Na sytuację społeczno-demograficzną gminy ma wpływ konflikt zbrojny prowadzony na terytorium Ukrainy od 24 lutego. Pomoc była świadczona na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa przez pracowników OPS. Wsparcie jakie otrzymali uchodźcy z Ukrainy to przede wszystkim:

- 1) opieka medyczna w przychodniach lekarskich;
- 2) pomoc rzeczowa dytrybuowana w Radzyńskim Punkcie Pomocy Ukrainie przy ul. Konstytucji 3 Maja 4;
- 3) wyżywienie i zakwaterowanie;
- 4) wsparcie psychologiczne;
- 5) wsparcie z programu opieka wytchnieniowa;
- 6) wsparcie tłumaczy przy wypełnianiu wniosków o świadczenia pieniężne w OPS Radzymin;
- 7) pomoc pracowników OPS w wypełnianiu i przesyłaniu wniosków o: jednorazowe świadczenie 300 zł, świadczenia rodzinne, pomoc w formie posiłku w szkole, obsługa i wypłata świadczeń pieniężnych na zakwaterowanie i wyżywienie obywatelom Ukrainy.

Z jednorazowego świadczenia 300 zł dla obywateli Ukrainy, którzy wyjechali do Polski po 24 lutego 2022 r. skorzystało 1228 osób na kwotę 368 400 zł. Liczba obywateli Ukrainy przybyłych na terytorium RP bezpośrednio z terytorium Ukrainy w związku z działaniami wojennymi na terytorium tego państwa, którzy zostali objęci zakwaterowaniem i wyżywieniem w wysokości 40 zł za każdy dzień udzielonej pomocy, wyniosła na dzień 31.12.2022 r. 2312 osób na kwotę 3 663 720 zł.

Zgodnie z obowiązującym ustawodawstwem małoletni obywatele Ukrainy przebywający na terenie Polski bez opieki osób dorosłych, w związku z prowadzonym na terenie ich państwa działaniami zostali objęci wsparciem w postaci opiekuna tymczasowego. W okresie marzec- grudzień 2022 r. na terenie gminy Radzymin przebywało 13 opiekunów tymczasowych ustanowionych dla 16 dzieci. W realizacji tej

formy pomocy byli zaangażowani pracownicy socjalni, którzy wciąż pomagają w opracowywaniu dokumentacji, sprawują nadzór nad realizacją praw i obowiązków opiekuna tymczasowego, udzielają wsparcia zgodnie z potrzebami zgłaszanymi przez opiekunów tymczasowych, m. in. w zakresie pomocy prawnej, socjalnej i zdrowotnej.

5. Placówka wsparcia dziennego

W gminie Radzymin działa placówka wsparcia dziennego. Rada Miejska w Radzyminie w dniu 1 czerwca 2020 r. podjęła uchwałę w sprawie utworzenia gminnej jednostki organizacyjnej – Placówka Wsparcia Dziennego w Radzyminie pod nazwą „Radzymiński Klub Inspiracji” (dalej: „Klub”). W myśl uchwały placówka miała funkcjonować od 1 stycznia 2021 roku. Z powodu sytuacji epidemiologicznej, spowodowanej koronawirusem Sars-CoV-2 otwarcie placówki nastąpiło w czerwcu 2021 roku.

W roku szkolnym 2021/2022 kadra w Klubie skupiła się przede wszystkim na pracy dotyczącej poprawy sytuacji szkolonej dzieci, żeby zapobiec niepowodzeniom szkolnym oraz wsparciem rodziców w wypełnianiu ich funkcji rodzicielskiej. Plan zajęć w Klubie obejmuje odrabianie prac domowych i nadrabianie zaległości w nauce. Placówka realizowała następujące działania: pomoc i wsparcie w nauce, organizacja czasu wolnego – propozycja zabaw i zajęć sportowych, rozwój zainteresowań, wsparcie pedagogiczne i psychologiczne oraz zajęcia edukacyjne dla rodziców i grupa wsparcia dla matek. Klub, oprócz bieżących zajęć z dziećmi oferuje również pomoc psychologów. W ramach zajęć psychologicznych odbywają się warsztaty rozwijające umiejętności społeczne nt. komunikacji i współpracy, radzenia sobie z emocjami, rozpoznawania uczuć oraz rola rodziny. Praca Klubu odbywała się od poniedziałku do piątku, w godzinach 14-19. Ponadto placówka zapewniała posiłek. Placówka w latach 2020 – 2022 współpracowała z Ośrodkiem Pomocy Społecznej oraz szkołami podstawowymi zlokalizowanymi na terenie Radzymina. W ramach wsparcia środowiskowego dzieci i młodzież były kierowane m. in. przez asystentów rodziny.

W dniu 5 grudnia 2022 r. Gmina Radzymin podpisała umowę z Fundacją „Idylla” na realizację zadania publicznego - prowadzenie w 2023 roku Placówki Wsparcia Dziennego w formie opiekuńczej na terenie Gminy Radzymin pn. „Wsparcie rodzin w opiece i wychowaniu dzieci oraz młodzieży”. Placówka swoją działalność rozpoczęła 2 stycznia 2023 roku. Świetlica działa na terenie Szkoły Podstawowej im. ppłk. pil. Mariana Pisarka, przy ul. 11 listopada 1, w Radzyminie (w danym budynku świetlicy szkolnej). Stworzono dwie grupy wiekowe: 6-12 lat i 13-18 lat - liczące po 15 osób każda. W ramach świetlicy prowadzone są:

- zajęcia opiekuńcze;

- zajęcia wychowawcze;
- zostanie zapewniona opieka pedagogiczno-psychologiczna;
- zajęcia socjoterapeutyczne;
- zajęcia edukacyjne: informatyka, j. angielski, ekonomia, zajęcia ruchowe, zajęcia plastyczne itp.;
- wycieczki, gry i zabawy;
- uczestnikom zostanie zapewniony ciepły posiłek.

Wolontariusze fundacji "Idylla" zapewnią także wsparcie dla rodziców. Udział w klubie jest bezpłatny.

6. Założenia Programu

Wprowadzony trzyletni Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Radzymin na lata 2023 – 2025 będzie priorytetem w tworzeniu działań profilaktycznych, tak, aby zapobiegać marginalizacji i społecznemu wykluczeniu mieszkańców. Świadczenie wsparcia dla rodzin zagrożonych społecznym obniżeniem standardu życia ma dać poczucie bezpieczeństwa i gwarancję wsparcia instytucjonalnego. Każdy potrzebujący powinien mieć zapewnione wsparcie i posiadać pewność, że może je otrzymać w instytucjach do tego celu powołanych.

Założenia realizowane będą poprzez:

- 1) działania profilaktyczne zapobiegające powstawaniu w rodzinie sytuacji kryzysowych wymagających interwencji tj. poprawa bezpieczeństwa socjalnego rodzin;
- 2) wsparcie potencjału rozwojowego rodziny biologicznej;
- 3) działania profilaktyczne zapobiegające uzależnieniom od substancji psychoaktywnych, udzielanie pomocy w przezwyciężaniu tych problemów;
- 4) skuteczne reagowanie w sytuacjach kryzysowych już zaistniałych poprzez udzielanie wielopłaszczyznowego wsparcia;
- 5) przeciwdziałanie niedożywionym dzieciom;
- 6) zabezpieczanie podstawowych potrzeb materialnych rodziny;
- 7) wspomaganie dziecka w środowisku szkolnym poprzez wzbogacanie oferty edukacyjnej oraz wspieranie uczniów wymagających pomocy – zapobieganie niepowodzeniom i trudnościom;
- 8) wzmacnianie i wyzwalamie zasobów tkwiących w rodzinach, wspieranie rodziny w funkcjach wychowawczych, opiekuńczych i socjalnych;

- 9) koordynowanie wszystkich działań instytucji samorządowych i organizacji pozarządowych mogących służyć pomocą rodzinom.

Zasadą nadrzędną jest tu ścisła współpraca wszystkich podmiotów działających na rzecz dzieci i rodzin co gwarantuje skuteczność podejmowanych działań.

7. Adresaci Programu

Adresatami Programu są rodziny wychowujące dzieci, zamieszkałe na terenie gminy Radzymin przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w tym rodziny dotknięte bezrobociem, ubóstwem, doświadczające przemocy domowej, problemem uzależnień i trudnościami w związku ze stanem zdrowia członków rodziny, zagrożone umieszczeniem dzieci w rodzinie zastępczej czy ograniczeniem władzy rodzicielskiej oraz rodziny, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej. Wszystkie dzieci wymagają ochrony praw i wolności oraz pomocy dla zapewnienia harmonijnego rozwoju i przyszłej samodzielności życiowej. Szczególnej uwagi wymagają dzieci i młodzież z rodzin niewydolnych wychowawczo. Dysfunkcje rodziny, spowodowane w głównej mierze bezrobociem, niezaradnością życiową związaną z problemami opiekuńczo – wychowawczymi oraz uzależnieniami. Problemy te przyczyniają się do znacznych strat rozwojowych dzieci żyjących w tych rodzinach. Niewydolność rodziców zaburza zaspakajanie podstawowych potrzeb rozwojowych dziecka, prowadzi między innymi do niepowodzeń szkolnych, izolacji społecznej oraz wchodzenie w konflikt z prawem.

8. Cel główny Programu

Stworzenie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną w gminie Radzymin.

9. Cele szczegółowe

- zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny;
- diagnozowanie i monitorowanie funkcjonowania środowisk rodzinnych oparte na zaangażowaniu i współpracy podmiotów działających na rzecz dobra i bezpieczeństwa dzieci i młodzieży;
- wspieranie rodzin dysfunkcyjnych oraz przeżywających trudności w wypełnianiu swoich obowiązków wychowawczych i opiekuńczych celem przywrócenia im zdolności do prawidłowego wykonywania tych funkcji;
- tworzenie efektywnego systemu wsparcia i pomocy dla rodzin w prawidłowym

- wypełnianiu funkcji wychowawczych i opiekuńczych;
- zapewnienie rodzinom specjalistycznego poradnictwa i wsparcia;
- wzmocnienie roli i funkcji rodziny;
- przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji rodziny;
- zapewnienie rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, której nie są w stanie pokonać wykorzystując własne możliwości – bezpieczeństwa socjalnego;
- podejmowanie działań w zakresie aktywności społeczno – zawodowej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym celem umożliwienia im podjęcia zatrudnienia;
- podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej.

10. Działania

- praca socjalna i praca asystenta rodziny z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w celu ich powrotu do rodziny;
- diagnozowanie problemów rodziny i dziecka na terenie gminy Radzymin;
- monitorowanie sytuacji rodzin niewydolnych w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, uzależnionych i stosujących przemoc.
- opracowanie planu pomocy dostosowanego do indywidualnych problemów i potrzeb rodziny;
- prowadzenie monitoringu sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych;
- współpraca ze wszystkimi instytucjami i organizacjami mającymi na celu pomoc rodzinie i dziecku;
- organizowanie poradnictwa specjalistycznego: rodzinnego, prawnego i psychologicznego na terenie gminy;
- organizowanie czasu wolnego, wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży;
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym;

- realizowanie przez placówki oświatowe programów profilaktycznych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży oraz programów edukacyjno – wychowawczych przeciwdziałających patologiom społecznym i uzależnieniom;
- tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego – świetlic, ognisk wychowawczych, kół zainteresowań;
- podejmowanie działań w środowisku, praca socjalna z rodzinami w kryzysie, inicjowanie interwencji w uzasadnionych przypadkach;
- dożywianie dzieci w szkołach, przedszkolach i innych placówkach;
- organizowanie czasu wolnego, wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży;
- współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- szkolenia dla asystentów rodziny i pracowników socjalnych;
- zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych jak i rodzinie, w której u dziecka zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu wsparcia i pomocy asystenta rodziny;
- propagowanie zdrowego stylu życia i realizacja programów profilaktycznych i prozdrowotnych;
- rozwój i wykorzystanie gminnej bazy sportowej w celach aktywności ruchowej i rekreacyjnej;
- podejmowanie działań zapobiegających zjawiskom przemocy w rodzinie i uzależnieniom.

11. Realizatorzy

Program będzie realizowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Radzyminie we współpracy z następującymi instytucjami:

- 1) Urząd Gminy;
- 2) Ośrodek Pomocy Społecznej;
- 3) Placówka Wsparcia Dziennego;
- 4) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- 5) Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
- 6) Placówki oświatowe (nauczyciele, wychowawcy i pedagodzy szkolni);
- 7) Policja;
- 8) Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna,;

- 9) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie;
- 10) Sąd Rodzinny i kuratorzy sądowi;
- 11) Zakłady Opieki Zdrowotnej;
- 12) Powiatowy Urząd Pracy;
- 13) Organizacje pozarządowe.

Inne instytucje z terenu powiatu działające na rzecz rodziny.

12. Źródła finansowania

Źródłem finansowania Programu będą środki budżetowe gminy Radzymin, środki uzyskane z dotacji z budżetu państwa oraz dotacji unijnych.

13. Monitoring

Koordynatorem Programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Radzyminie. Co roku do dnia 31 marca będzie przedkładane Radzie Miejskiej w Radzyminie sprawozdanie z realizacji Programu.

Realizacja Programu będzie poddawana monitoringowi, który umożliwi wgląd w realizację podejmowanych działań, ocenę ich skuteczności oraz podejmowanie bieżących działań korygujących. Uzyskane informacje pozwolą na planowanie działań i rozwijanie programu w przyszłości. Program stanowi dokument otwarty, może podlegać modyfikacji.

14. Zakończenie

Gmina Radzymin od kilku lat realizuje zadania wynikające z działań systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną. Założenia niniejszego programu są prostą konsekwencją realizacji poprzednio obowiązującego dokumentu oraz stanowią swoistą pochodną doświadczeń i aktualnej diagnozy środowiska lokalnego. W obecnym kształcie wspieranie rodziny wymaga skoordynowanych i planowanych działań mających na celu przywrócenie zdolności do wypełniania tej funkcji. Program zakłada stworzenie wielopłaszczyznowego, spójnego wsparcia dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze w celu poprawy jakości ich życia. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, aby zwiększyć szanse rodzin na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku i poczucie odpowiedzialności przy wykorzystaniu ich własnej aktywności i posiadanego potencjału. Ważnym elementem powodzenia w zakresie realizacji Programu jest ścisła współpraca podmiotów zajmujących się sprawami rodziny i podejmowanie interdyscyplinarnych działań.

Załącznik Nr 1 do Programu

INFORMATOR

Dotyczący uprawnień wynikających z ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem”

Wszystkie kobiety w ciąży mają prawo do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych.

Informacja o przysługujących uprawnieniach uzyskasz:

- 1) w przychodni,
- 2) w szpitalu,
- 3) w Ośrodku Pomocy Społecznej (OPS), 05-250 Radzymin, ul. Weteranów 31, tel. 22 786 54 86, e-mail ops@radzymin.pl
- 4) w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR), 05-200 Wołomin, ul. Wileńska 29 A, tel. 22 776 44 95, e -mail sekretariat@pcprwolomin.pl

Uprawnienia przysługują:

- 1) rodzinom, w których przyjdzie lub przyszło na świat ciężko chore dziecko:
  - ciężko i nieodwracalnie upośledzone,
  - nieuleczalnie chore na chorobę zagrażającą jego życiu
- 2) kobietom, które otrzymały informację o tym, że ich dziecko może umrzeć w trakcie ciąży lub porodu,
- 3) kobietom, których dziecko zmarło bezpośrednio po porodzie na skutek wad wrodzonych,
- 4) kobietom, które po porodzie nie zabiorą do domu dziecka z powodu:
  - poronienia,
  - urodzenia dziecka niezdolnego do życia,
  - urodzenia dziecka obarczonego wadami wrodzonymi lub śmiertelnymi schorzeniami.

Podstawa skorzystania z uprawnień:

Zaświadczenie lekarskie potwierdzające ciężkie i nieodwracalne upośledzenie umysłowe albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu wydane przez lekarza ubezpieczenia zdrowotnego:

- posiadającego specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie: położnictwa i ginekologii, perinatologii lub neonatologii.

Uprawnienia

Okres okołoporodowy:

- 1) badania, które wykryją potencjalne nieprawidłowości w ciąży (diagnostyka prenatalna),
- 2) dodatkowe wizyty położnej w opiece nad dzieckiem (tzw. wizyty patronażowe) oraz większa ilość wizyt poradnictwa edukacji przedporodowej, dotyczące porodu, położu, karmienia piersią i rodzicielstwa,
- 3) poród w szpitalu zgodnie ze wskazaniami lekarskimi,
- 4) koordynowana opieka nad kobietą w ciąży, zwłaszcza ciąży powikłanej tj. zapewnienie opieki położniczej kobiecie i opieki neonatologicznej noworodkowi,
- 5) wsparcie kobiety karmiącej piersią (poradnictwo laktacyjne).

Dziecko z orzeczoną niepełnosprawnością:

- 1) porady dotyczące pielęgnacji i wychowywania dziecka,
- 2) pierwszeństwo w udzielaniu świadczeń opieki zdrowotnej,
- 3) pomoc psychologiczna dla rodziców,
- 4) rehabilitacja lecznicza,
- 5) wyroby medyczne (pielucho majtki, cewniki, protezy, inne) na podstawie zlecenia upoważnionej osoby,
- 6) zakup leków poza kolejnością,
- 7) opieka nad dzieckiem na czas urlopu bądź odpoczynku (tzw. opieka wytchnieniowa), zapewniona przez:
  - dzienne ośrodki wsparcia – placówki całodobowe,
  - placówki systemu oświaty (np. szkoły),
  - organizacje pozarządowe,
  - zorganizowany wypoczynek dla osób niepełnosprawnych,
- 8) opieka nad dzieckiem (tzw. asystent osobisty osoby niepełnosprawnej), zapewniona przez:
  - ośrodki pomocy społecznej,
  - organizacje pozarządowe
- 9) opieka paliatywna i hospicyjna,
- 10) kompleksowe usługi opiekuńcze i rehabilitacyjne,
- 11) pomoc prawna.

Jednorazowe świadczenie w wysokości 4000 zł przysługuje:

- 1) matce lub ojcu, opiekunowi prawnemu lub opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód,
- 2) na wniosek o wypłatę świadczenia złożony w okresie do 12 miesięcy od dnia narodzin żywego dziecka. Wniosek złożony po tym terminie nie jest rozpatrywany.
- 3) wyłącznie w przypadku, gdy matka dziecka pozostawała pod opieką medyczną od 10 tygodnia ciąży do porodu.

Pomoc i wsparcie asystenta rodziny:

Ze wsparcia asystenta rodziny możesz skorzystać w każdej sytuacji, gdy wyrazisz taką wolę. W tym celu należy złożyć stosowny wniosek do OPS w Radzyminie.

Asystent rodziny:

- 1) udzieli informacji w zakresie dostępu do instrumentów polityki na rzecz rodziny,
- 2) będzie mógł cię reprezentować przed instytucjami i urzędami (oprócz zakładów opieki zdrowotnej),
- 3) udzieli wsparcia i pomocy w przezwyciężeniu problemów wychowawczych.

Rodzice dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością

Realizatorami wsparcia dla rodzin na terenie gminy Radzymin są:

- 1) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR) 05-200 Wołomin, ul. Wileńska 29 A, tel. 22 776 44 95, e -mail: sekretariat@pcprwolomin.pl
- 2) Ośrodek Pomocy Społecznej (OPS) 05-250 Radzymin, ul. Weteranów 31, tel. 22 786 54 86, e -mail: ops@radzymin.pl

Dofinansowanie ze środków PFRON:

Możesz uzyskać dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji osób Niepełnosprawnych (PFRON) składając odpowiedni wniosek w PCPR w Wołominie, przeznaczone na:

- 1) uczestnictwo w turnusie rehabilitacyjnym na podstawie:
  - skierowanie od lekarza prowadzącego,
  - spełnienia kryterium dochodowego,

- 2) likwidację barier architektonicznych (likwidacja utrudnień w budynku lub mieszkaniu)
- 3) likwidacja barier w komunikowaniu się,
- 4) likwidacja barier technicznych,
- 5) zakup sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych (np. aparaty ortopedyczne, gorsety, protezy kończyn, obuwie ortopedyczne, kule, laski, wózki, materace przeciwodleżynowe, pasy przepuklinowe, aparaty słuchowe, sprzęt stomijny, cewniki, inhalatory – na podstawie zlecenia lekarza prowadzącego),
- 6) usługi tłumacza języka migowego lub tłumacza – przewodnika – jeśli uzasadniają to potrzeby osoby niepełnosprawnej.

Inne świadczenia dla rodziców z dziećmi na utrzymaniu (w tym z niepełnosprawnymi):

- 1) zasiłek rodzinny i dodatki do zasiłku rodzinnego,
- 2) świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne oraz specjalny zasiłek opiekuńczy,
- 3) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka (tzw. becikowe),
- 4) świadczenie rodzicielskie.

Świadczenia na podstawie ustawy o pomocy społecznej

- 1) świadczenia pieniężne (zasiłek stały, okresowy, celowy, specjalny zasiłek celowy – zgodnie z wymogami zawartymi w ustawie o pomocy społecznej),
- 2) świadczenia niepieniężne (praca socjalna, usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze – zgodnie z wymogami zawartymi w ustawie o pomocy społecznej,
- 3) opieka wytchnieniowa,
- 4) asystent osobisty osoby niepełnosprawnej.

Placówki wsparcia dziennego na terenie gminy Radzymin:

- 1) Środowiskowy Dom Samopomocy (ŚDS) 05-250 Radzymin, ul. Polskiej Organizacji Wojskowej 1, tel. 22 786 54 74, e-mail: sds.radzymin@caritas.pl
- 2) Radzymiński Klub Inspiracji, Fundacja Idylla 05-250 Radzymin, ul. 11 Listopada 2, tel. 609 478 883, e-mail: m.borkowska@fundacjaidylla.org

Punkt Specjalistycznego Poradnictwa Rodzinnego ul. Stary Rynek 23/2, 05-250 Radzymin, tel. 604 359 700 lub 795 990 820, e-mail: ogarnij-emocje@wp.pl